

КОВАЛЕНКО НАТАЛІЇ ПЕТРІВНІ – 50

Історія аграрної науки, освіти та техніки є надзвичайно важливою складовою сучасної української історичної науки. Серед провідних науковців України у цій галузі чільне місце належить Наталії Петрівні Коваленко – талановитій вченій, головному науковому співробітнику сектору наукознавства Інституту історії аграрної науки, освіти та техніки Національної наукової сільськогосподарської бібліотеки Національної академії аграрних наук України, доктору історичних наук, старшому науковому співробітнику, щедро обдарованій особистості та активній популяризаторці досягнень науки у розвитку агроecosystem України. У 2020 р. вчена відзначає своє 50-річчя.

Народилася Н. П. Коваленко 12 вересня у м. Київ. Її батьки – Петро Іванович та Ганна Макарівна Бойко на своєму власному прикладі виховали її як щиру, порядну і доброзичливу людину. Значну роль у її становленні, як науковця, відіграв батько Петро Іванович Бойко – відомий вчений України у галузі землеробства, розроблення та удосконалення сівозмін різних типів і видів, ротацій та спеціалізації для різних ґрунтово-кліматичних умов України,

доктор сільськогосподарських наук, професор, головний науковий співробітник відділу сівозмін і землеробства на меліорованих землях ННЦ «Інститут землеробства НААН», Заслужений діяч науки і техніки України, Довічний державний стипендіат видатних діячів науки України.

Після закінчення Київської середньої школи №132 Наталія Петрівна навчалась на економічному факультеті Українського державного аграрного університету (нині – Національний університет біоресурсів і природокористування України), який закінчила у 1993 р. Свою трудову діяльність розпочала на кафедрі економічної кібернетики економічного факультету Національного аграрного університету (нині – НУБіП України) (1987–1997).

Упродовж 1998–2001 рр. навчалась у аспірантурі Українського науково-дослідного інституту землеробства УААН (нині – ННЦ «Інститут землеробства НААН»). У 2002 р. успішно захистила дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата сільськогосподарських наук за темою: «Еколого-економічна оптимізація спеціалізованих сівозмін Лісостепу України» за спеціальністю 03.00.16 – екологія. У 2005 р. – їй присвоєно вчене звання старшого наукового співробітника за спеціальністю 03.00.16 – екологія. У період 1997–2011 рр. працювала старшим науковим співробітником лабораторії сівозмін та відділу економіки Національного наукового центру «Інститут землеробства НААН».

Упродовж 2012–2015 рр. навчалась у докторантурі Національної наукової сільськогосподарської бібліотеки Національної академії аграрних наук України. У 2015 р. успішно захистила дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора історичних наук за темою: «Сівозміни у землеробстві України: еволюція теорії, методології та практики другої половини ХІХ – початку ХХІ століть» за спеціальністю 07.00.07 – історія науки й техніки. У 2015 р. – їй присвоєно вчене звання старшого наукового співробітника за спеціальністю 07.00.07 – історія науки й техніки. У період 2011–2017 рр. працювала провідним науковим співробітником, завідувачем сектору наукознавства Інституту історії аграрної науки, освіти та техніки ННСГБ НААН. 3 грудня

2017 р. – головний науковий співробітник сектору наукознавства Інституту історії аграрної науки, освіти та техніки ННСГБ НААН.

Наукову діяльність Н.П. Коваленко спрямовано на з'ясування науково-організаційних та концептуальних основ становлення та розвитку аграрної дослідної справи та освіти в Україні. У контексті світового розвитку аграрної науки, освіти та техніки нею визначено внесок науково-дослідних установ і закладів вищої освіти, наукових шкіл та центрів і відомих українських вчених та практиків-аграріїв у становлення і розвиток теоретико-методологічних та практичних основ агроєкосистем в Україні, а також за її межами. Встановлено ефективність впровадження раціональних агрофітоценозів на основі чергування культур з різними біологічними властивостями та технологіями вирощування і врахуванням адаптивно-ландшафтних підходів для забезпечення диверсифікації аграрного виробництва та зменшення ризикованості його ведення в умовах різких кліматичних змін і непередбачуваності фінансово-економічної ситуації в Україні. Для забезпечення потреб внутрішнього ринку та стабільного експорту вітчизняної сільськогосподарської продукції, покращання її якості згідно з міжнародними стандартами, а також запобігання деградації ґрунту, в історичному вимірі визначено доцільність впровадження прогресивних енергозберігаючих технологій на основі оптимізації структури посівних площ, застосування екологічно безпечних сівозмін з повною або частковою заміною агрохімікатів використанням органічних добрив, побічної продукції, сидератів, післяжнивних і післяукісних посівів, бобових культур тощо.

Вчена здійснює значну науково-організаційну роботу. З 2016 р. – член спеціалізованої вченої ради Д 26.373.01 у ННСГБ НААН із захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата історичних наук за спеціальністю 07.00.07 – історія науки й техніки; член редакційних колегій: міжвідомчого тематичного збірника «Історія науки і біографістика», наукового журналу «Вісник аграрної історії».

Їй належить значний внесок у підготовку наукових кадрів вищої кваліфікації для історичної галузі – під її керівництвом 2 аспіранти захистили

кандидатські дисертації та досягли значних успіхів у науково-дослідній і освітній роботі. Широкий багаторічний досвід і глибокі знання учнів Наталії Петрівни примножують значення та актуальність наукових досліджень для сьогодення і для майбутнього нашої держави.

Наталія Петрівна бере активну участь у суспільному житті установи, надає допомогу аспірантам, докторантам і науковим співробітникам у виконанні досліджень, підготовці наукових публікацій та дисертаційних робіт. Постійно підвищує рівень кваліфікації, бере участь у міжнародних стажуваннях, конференціях, семінарах та курсах підвищення кваліфікації.

Фундаментальними є наукові напрацювання Наталії Петрівни Коваленко. Вона автор та співавтор понад 270 наукових публікацій, серед яких 6 монографій, 3 брошури, 7 збірників документів і матеріалів, 3 методичні рекомендації, 2 біобібліографічних покажчики та більше 250 наукових праць, опублікованих у провідних українських і зарубіжних виданнях. Серед них: «Сівозміни у землеробстві України: рекомендації» (2002); «Агробіологічні основи сівозмін Степу України: монографія» (2011); «Науково-організаційна діяльність Координаційно-методичної ради УАСГН, МСГ УРСР, ПВ ВАСГНІЛ та УААН з проблем сівозмін у системах землеробства України (1956–2010 рр.)» (2011); «Історичні аспекти становлення та розвитку сівозмін у системах землеробства України (XVIII–XIX ст.)» (2011); «Рекомендації з системи ведення різноротаційних сівозмін залежно від господарської діяльності в умовах Лісостепу України» (2013); «Становлення та розвиток науково-організаційних основ застосування вітчизняних сівозмін у системах землеробства (друга половина XIX – початок XXI ст.): монографія» (2014); «Рекомендації з оптимізації різноротаційних сівозмін для господарств всіх форм господарювання в умовах Лісостепу України» (2015); «Професор БОЙКО Петро Іванович: біобібліографічний покажчик наукових праць за 1966–2016 роки» (2016); «Сівозміни та родючість чорнозему Лівобережного Лісостепу» (2019); «Альтернативні джерела енергії у підвищенні енергоефективності та енергонезалежності сільських територій: колективна

монографія» (2019); «Relevant research of historical science: collective monograph» (2019); «Modern Problems of History of Science and Biographical Study: collective monograph» (2019); «Професор БОЙКО Петро Іванович: біобібліографічний покажчик наукових праць за 1966–2019 роки. До 85-річчя від дня народження. 2-ге видання перероблене і доповнене» (2020); публікація «Management of moisture resource potential in agrocenoses of Forest-Steppe of Ukraine» у науковому журналі «International Journal of Ecosystems and Ecology Science (IJEES)» (2020), що включений до міжнародної наукометричної бази Web of Science Core Collection та ін.

Наукові публікації присвячені встановленню історії розвитку напрямів діяльності наукових шкіл з удосконалення агроєкосистем у різних ґрунтово-кліматичних умовах України, розширення впровадження інноваційних технологій у напрямі екологізації аграрного виробництва, застосування енергозберігаючих та ресурсозберігаючих технологій для виробництва органічної продукції у країні. Приділено значну увагу історії еволюції теорії, методології та практики, сучасному стану і перспективам розвитку світової та вітчизняної аграрної науки, освіти і техніки у зв'язку зі змінами клімату.

Наталія Петрівна Коваленко відзначається високим професіоналізмом, великими професійними здібностями та широкими спеціальними знаннями. Зарекомендувала себе кваліфікованим фахівцем, вмілим організатором науково-дослідної та організаційної роботи, постійно працює над удосконаленням методів професійної діяльності. Підтримує тісні зв'язки із галузевими науково-дослідними установами та закладами вищої освіти як України, так і поза її межами. Користується повагою та заслуженим авторитетом серед співробітників.

За плідну наукову діяльність Н. П. Коваленко нагороджено Почесними грамотами дирекції і профспілкового комітету ННЦ «Інститут землеробства НААН» (1997–2011), Грамотою Комітету з питань аграрної політики та земельних відносин Верховної Ради України (2015), цінним подарунком Верховної Ради України (2015), Грамотою Верховної Ради України (2017).

Попри заслужений авторитет у науковому середовищі, доктор історичних наук, старший науковий співробітник Наталія Петрівна Коваленко залишається доброю, чуйною і порядною людиною, мудрою наставницею, яка щедро ділиться власним талантом та життєвим досвідом зі своїми учнями і послідовниками. Визначальними рисами особистого характеру є її людяність та природне бажання у наданні підтримки тим, хто цього потребує, а також життєвий оптимізм і природна щира любов до України.

Життєвий шлях та творчі досягнення Н. П. Коваленко є справжнім прикладом для її колег і учнів. Від щирого серця вітаємо ювілярку та побажаємо Наталії Петрівні – енергійній і товариській, компетентній та мудрій, надзвичайно відданій своїй праці – міцного здоров'я і довголіття, щастя та сімейного затишку, достатку і процвітання її молодших поколінь, а також подальших успіхів на науковій та життєвій ниві!

*Члени Вченої ради
ННСГБ НААН*